

SCHAKEL-KONTAKT

UITGAVE VAN DE NEDERLANDSE KERK
IN DUITSLAND

52^e JAARGANG • NR. 02 • 2026

www.nederlandse-kerk.de

WEK MIJN ZACHTHEID WEER

WELKOM	02
CONTACT	02
BUITENDAG 2026	03
MEDITATIE	
Roeping – beroep	04
INGEZONDEN	
De Bijbel en belasting	06
Kerk & Poëzie	07
UIT HET BREED MODERAMEN	08
AFSCHEID EN NIEUW BEGIN	09
UIT HET LIEDBOEK	
Wek mijn zachtheid weer	10
WAAR & WANNEER	12
SCHAKELKIDS	
Paas-Lente-Puzzel	19
TOT SLOT	20

Beste lezers,
Voor u ligt een nieuwe Schakel, zoals al aangekondigd in een nieuw formaat en een enigszins aangepast jasje. We hebben veel mooie nieuws te melden in dit nummer, te beginnen met het verheugende feit dat er in het predikantenteam twee nieuwe gezichten zijn. In Düsseldorf heeft ds. Geurt Smink inmiddels zijn taak opgenomen en in het zuiden start ds. Jan Werkman in april als opvolger van ds. Klaas Touwen. Beide nieuwe predikanten stellen zich in deze en de volgende Schakel aan u voor. Hartelijk welkom!

We willen ds. Klaas Touwen hierbij hartelijk dank zeggen voor alles wat hij voor de Schakel heeft aangeleverd. En zeker ook voor de extra kopij als er bij de eerste proefdruk weer open plekken waren. In dit nummer leest u zijn laatste meditatie, over roeping en beroep. Zegen over je verdere weg en werk, Klaas.

Vanuit het breed moderamen krijgt u een update over hoe we er als Nederlandse Kerk in Duitsland voorstaan en de uitnodiging voor de buitendag in Fulda eind mei

a.s. Ds. Jan Adriaanse schrijft in de liedmeditatie over een prachtige tekst van Huub Oosterhuis, die als wens voor dit nieuwe jaar gelezen zou kunnen worden. Ook in de kernen is van alles in beweging, u leest erover in het kernenkatern.

Last but not least: voor dit Schakel-nummer zijn twee lezers in de pen geklommen, om hun gedachten over resp. poëzie en belasting in relatie tot bijbel en kerk met ons te delen. Veel dank hiervoor! Wie van u volgt? Bent u niet zo'n schrijver, maar wilt u wel iets bijdragen, bekijkt u dan vooral ook de nieuwe rubriek op achterpagina eens. De kinderen worden uiteraard niet vergeten, Schakelkids is verhuisd naar voorlaatste pagina.

“Ieder mens is een verhaal waarin God en mens figureren” kunt u als conclusie in de meditatie lezen. Als NKiD zijn we heel bewust bezig om steeds weer ons kerk-zijn met God en elkaar vorm te geven. Ook Schakel-Kontakt is hier een uiting van. De redactie is heel blij met de nieuwe vormgeving, we hopen dat ook u aan de Schakel-nieuwe-stijl veel leesplezier zult beleven.

*Hartelijke groet namens de redactie,
Marjolein Kranse*

**NEDERLANDSE KERK
IN DUITSLAND NKiD**

www.nederlandse-kerk.de

ALGEMENE KERKENRAAD

Voorzitter: Rob Maris, Peter-Schlack-Straße 17,
52372 Kreuzau, Tel.: 02422 1842600,
E-mail: voorzitter@nederlandse-kerk.de

Assessor: Ds. Klaas Touwen

Zwaluwlaan 16, 6713 BE Ede, Tel.: +31 6 429 569 12
E-mail: touwen@nederlandse-kerk.de

Scriba: Jeanine Daller, Tel.: 0152 523 434 54

E-mail: scriba@nederlandse-kerk.de

Voorzitter Verein en CvK: Rob Maris

Peter-Schlack-Straße 17, 52372 Kreuzau
Tel.: 02422 1842600,
E-mail: cvkvoorzitter@nederlandse-kerk.de

1^e Penningmeester: Hendrik Schreuder

Döringstr. 5, 10245 Berlin,
E-mail: penningmeester@nederlandse-kerk.de

2^e Penningmeester: Barend Bosschieter

E-mail: secretarisCvK@nederlandse-kerk.de

BANKREKENING

Bank für Kirche und Diakonie Duisburg
IBAN: DE65 3506 0190 1012 0200 11
BIC: GENODED 1 DKD
t.n.v. Nederlandse Kerk in Duitsland

KERKELIJK BUREAU

Annie Wagenaar, Lienen 1, 26931 Elsfleth
Tel.: 04404 960296,
E-mail: bureau@nederlandse-kerk.de

COLOFON

Schakel-Kontakt • 52^e jaargang • nr. 02 • 2026

Uitgever: Kerkenraad van de Nederlandse Kerk in Duitsland

Redactie: Marjolein Kranse, Jan Adriaanse (v.i.S.d.P.)

Uitgeverij: DIGNUS.DE Medien • www.dignus.de
uitgave € 5,00 • abonnement € 20,00 / jaar

Kopij voor Schakel-Kontakt tot en met 17 april
inleveren bij Marjolein Kranse,
schakel-kontakt@nederlandse-kerk.de

LANDELIJKE BUITENDAG FULDA OP ZONDAG 31 MEI A.S.

Precies één dag na de jaarlijkse kerkenraadsvergadering zal er dit jaar een Buitendag op landelijk niveau gehouden worden. In goed Duits: auf Bundesebene! Dit is tijdens de laatste KKR op 31 mei besloten. De Buitendag zal aansluiten aan de komende KKR in Fulda. Hiervoor zijn alle gemeenteleden uitgenodigd. Omdat de NKiD in haar rond 125-jarige bestaan in een niet gemakkelijke periode terecht gekomen is door zowel ontkerkelijkheid als verminderde subsidie van de EKD, is besloten om deelnemers een door de kerk gefinancierde overnachting en maaltijden in het Bonifatiushaus aan te bieden. Alleen reiskosten c.q. autokilometers zijn voor eigen rekening.

Bij deze willen we ook van de mogelijkheid gebruik maken om toe te lichten waarom we voor deze regeling hebben gekozen. De kerkenraad is zich bewust van het feit, dat velen een jaarlijkse gift geven, en niet weinigen zelfs hun giften gezien het wegvallen van een deel van de EKD-subsidie verhoogd hebben. Hoe kunnen we dan verantwoorden, gemeenteleden niet te laten betalen voor een overnachting? Welnu, het besluit volgt uit de volgende factoren:

- juist nu een laagdrempelig aanbod voor een gezamenlijke activiteit met elkaar te hebben, zodat de

basis van ons kerkzijn op verschillende plaatsen in Duitsland wat omhoog getild kan worden

- en we verwachten geen enorme aantallen van deelnemers en daardoor zullen de kosten waarschijnlijk eerder gering zijn
- het experimentele van een landelijke Buitendag op onze vergaderplaats, zodat meer mensen samen zijn: kerkenraadsleden en gemeenteleden.

Wat over het programma van de Buitendag al gezegd kan worden: we gaan een stadswandeling maken, samen vieren en zingen, (her)ontdekken wie Bonifatius was, en – last but not least – er een gezellig weekend van maken.

Nadere informatie over het onderkomen:
www.bonifatiushaus.de

Aanmelding – onder voorbehoud van nog beschikbare kamers – graag per mail bij scriba@nederlandse-kerk.de of eventueel telefonisch bij de scriba, zie pag. 2.

Namens het moderamen,

Rob Maris, voorzitter

Hendrik Schreuder, penningmeester

ROEPING – BEROEP

Ieder mens is een verhaal
waarin God en mens figureren.

Mijn ouders vertelden van een moeizame gemeentevergadering, lang geleden – jaren vijftig – in de baptistengemeente van Deventer. Het ging over geld. Ze kregen de begroting niet rond. Tot de voorzitter op het idee kwam de dominee en mevrouw te verzoeken de vergadering te verlaten. Toen ze even later weer binnenkwamen was de begroting rond. De vergadering had besloten de minimum wedderichtlijnen – toch al geen vetpot voor een gezin met twee kinderen – niet te volgen, maar er een flinke hap uit te nemen. Het werd de dominee duidelijk gemaakt: ‘Ja, u hebt roeping.’ Dan doe je je werk niet voor het geld.

Zo wordt over roeping gedacht: een zendingsarts heeft roeping, een dominee of een verpleegkundige. Een gewoon mens houdt zich zo’n roeping liefst van het lijf. Of kan het zich niet veroorloven van een hongersloon te leven. Iemand die ‘roeping heeft’, leeft dicht bij God, heeft een rijk gebedsleven en een krappe beurs.

Luther heeft met die mystificaties korte metten gemaakt door in 1522 – de Reformatie was al een paar jaar onderweg – het woord ‘roeping’ te verbinden met ‘beroep’, je plaats in de samenleving. Voor hem zijn roeping en beroep één en hetzelfde woord. Het is luthers om te zeggen: ‘Ik ben priester krachtens mijn doop’. Dat algemeen priesterschap van alle gelovigen neem je op je in de beroepsgroep waarin jij je bevindt, in het vak dat jij uitoefent, in jouw bijdrage aan de samenleving.

De Reformatie heeft dus een eind gemaakt aan het idee van 'een bijzondere roeping'. Nee, je volgt je roeping in je beroep. Het is je roeping, je bijzondere roeping, dat je schoenpoetser bent, glazenwasser, timmerman, kok, bakker, arts, leraar, leerlooier, administrateur, winkelier, buschauffeur, kunstenaar, rechter, winkelier. Het algemeen priesterschap van alle gelovigen betekent dus niet dat iedereen zeggenschap heeft over de liturgie. Voorgaan in de eredienst kun je beter overlaten aan degene wiens beroep dat is. Want het predikantschap is naar Luthers inzicht ook maar een beroep, het is niet van een meer bijzondere roeping dan die van bakkersknecht.

Luther gebruikt beroep en roeping dus onderling uitwisselbaar. Wij hebben dat uit elkaar getrokken. Wij spreken van 'roeping' als het gaat om hoogstaande, verheven, geestelijke zaken. Wij spreken van 'beroep' als het gaat om de profane bezigheden waarmee wij ons brood verdienen. Maar in beide woorden is sprake van een 'roep': beroep, roeping. Luther heeft beide woorden bij elkaar gebracht, zodat je sindsdien kun spreken van 'beroep als roeping' en 'roeping als beroep'. Hij zegt dat het beroep dat een mens uitoefent voor God geen enkel verschil maakt. God heeft ons ambacht niet nodig. Het moet de mensen ten goede komen. Je doet het om de mensen te dienen, die vragen erom. Het enige dat God van ons vraagt is geloof. Voor het aangezicht van God geldt dus geen enkel beroep als meer dan enig anders aards beroep. Voor Hem zijn alle beroepen gelijk. Het klassieke voorbeeld daarbij is de roeping tot monnik en het beroep van schoenmaker. Het is verleidelijk om wat de een verricht toch iets hoger aan te slaan dan wat de ander doet. En zo werd het in die tijd – en ook nog wel – ingeschat: dat de monniken en de mystici golden als de adel van de lieve christenheid, dat zij geestelijker zouden zijn, en wat zij om handen hadden, meer verheven dan het werk van een gewoon christenmens.

Luther had het natuurlijk zelf ook meegemaakt: dat hij door een persoonlijke roeping in het klooster was getreden, maar hij ondervond tenslotte dat de ware verhouding tot God in het geloof bestaat. Het was niet meteen met de Reformatie van 1517 dat hij roeping en beroep gelijk stelde. Hij moest daar nog vijf jaar over denken, een revolutionaire gedachte. Maar dus in 1522 gebruikte hij het woord 'roeping' voor het eerst voor de beroepsgroep waarin jij je bevindt. Dat het vak dat jij uitoefent, niet jouw lot is (van vader op zoon, van moeder op dochter). Dat je de plichten die aan jouw ambacht, bedrijf, professie verbonden zijn, óp je neemt als een bevel dat God zelf tot jou richt. Jij staat ervoor. Niet de monnik is representatief voor de lieve christenheid, maar evenzo de schoenmaker. Niet de dominee en zijn gezin zijn het boegbeeld van de gemeente, maar minstens ook de administrateur, de bankier, de belegger, de aandeelhouder. Want daar – bij rente en woeker (het voorbeeld is van Luther zelf) – daar komt het erop aan dat beroep en roeping – het geroepen worden, door God zelf – in één persoon samengaan en je je laat gezeggen door het kruis dat ieder beroep met zich meebrengt.

Ons dagelijks werk is onze roeping, en daarin kan het werk van een dominee soms heel wereldlijk zijn – ik spreek uit eigen ervaring – en het werk van postbode soms heel geestelijk. Maar niet dat onderscheid doet er toe, van geestelijk en wereldlijk, maar of je jezelf geeft. Ons werk maakt deel uit van Gods werk. Dat maakt ons ootmoedig. Wij zijn betrokken in machtiger dingen dan wijzelf zijn. En wat het beroep van dominee betreft, ja, ook dat is een ambacht, een beroep, waarin ik priester ben krachtens mijn doop. Meer heb ik niet bij te zetten. Ook niet een meer bijzondere verhouding tot God dan de buschauffeur. Daarom is het zo belangrijk om naar elkaar te luisteren, want ieder mens is een verhaal waarin God en mens figureren. De stem die ons roept, klinkt midden in het leven, daar waar wij nodig zijn, daar waar alleen al doordat jij het doet, je verschil kunt maken.

Ds. Klaas Touwen

DE BIJBEL EN BELASTING

Tussen Pasen en Pinksteren is het tijd om de belasting in te vullen. Buiten is niet veel te doen en binnen ordenen we dan de papieren. De dagen vallen niet op een dag. De belasting speelt al eeuwenlang een belangrijke rol in het leven.

Ik ben mij ervan bewust geworden toen ik Lucas 23 las. In vers 2 staat Jezus voor Pilatus en een grote menigte volk erbij. De mensen beginnen Jezus te beschuldigen en zeggen: 'Wij hebben bevonden, dat deze mens ons volk verleidt, doordat hij verbiedt de Keizer belasting te betalen, en van zichzelf zegt, dat hij de Christus, de Koning is.' Pilatus gaat niet in op de belasting, maar vraagt of Jezus de Koning der Joden is, en vindt Jezus niet strafbaar. In de Duitse Bijbel staat: "Wir haben gefunden, dass dieser unser Volk aufhetzt und verbietet, dem Kaiser Steuern zu geben, und spricht, er sei Christus, ein König." Jezus antwoordt Pilatus op zijn vraag of dat laatste klopt: "Du sagst es". Jezus spreekt Pilatus met 'Du' aan. Pilatus zegt vervolgens, dat hij niets vindt waaraan 'deze mens', Jezus, schuldig is.

In Genesis 14, als Abram de Koningen van het Oosten overwonnen heeft, ontmoet Abram Melchizedek, die hem brood en wijn brengt, en Abram zegent. Abram geeft Melchizedek de tienden van alles, wat hij op al die koningen buit gemaakt heeft.

In Exodus 30:12 zal eenieder aan de Here een zoengeld geven, een halve sikkkel, gerekend naar de heilige sikkkel. Deze sikkkel is 20 gera. Iedere rijke en arme van 20 jaar oud en daarboven zal betalen. Eenieder had geld en goud uit Egypte meegebracht.

Salomo (zie: 1 Koningen 5:10-12) betaalde Hiram in tarwe en olie voor het hout van de tempel, wat de bevolking van Israël moest leveren. Zo was er een vast belastingstelsel in Israël.

In Matteüs 22:17-22 staat de vraag: Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? Jezus zegt daar: Toon mij het geldstuk voor de belasting, een schelling met de beeltenis van de keizer, en zegt: Geef de keizer wat des keizers is, en God wat Gods is.

In Marcus 12:13-17 vindt men eenzelfde verhaal, met dezelfde raad: Aan de keizer des keizers en aan God wat voor God is te geven. In Lucas 20:20-26 lezen we hetzelfde.

In Matteüs 17:24-27 lezen we de geschiedenis over het hoofdgeld (het hoofd van de keizer op de munt). Jezus hoeft niet te betalen, alleen de vreemde betaalt, en toch, om geen aanstoot te geven gaat Simon Petrus naar de zeeën, vindt een zilveren stater in de bek van de vis, waarmee Jezus voor allen de belasting betaalt. Het verhaal doet denken aan Jona en Piggelmee. Johannes praat niet over geld of goud. Pilatus had ook moeten weten dat belasting zeer belangrijk voor de Joden was. Hoe weten de Farizeeën dat Jezus een slechte belastingbetaler was? De Farizeeën zoeken steeds de fouten van de anderen. In Romeinen 13:7 staat: Betaal alleen het verschuldigde, dat wil zeggen: belasting aan de overheid. >

KERK & POËZIE

Als geboren katholiek voel ik mij thuis in de RK Kerk, maar ook in de Gereformeerde, Hervormde en Lutherse Kerk, bij de Remonstranten, in de Anglicaanse en de Oud-Katholieke kerk, de kern Berlijn van de NKiD, het Leger des Heils, het Humanistisch Verbond, D66, de kroeg op de hoek, de kunstwereld, het film- en toneelbedrijf, kortom: daar waar men zich op haar gemak voelt omdat men naar elkaar luistert en naar elkaar omkijkt. Waar ik heen wil met deze aanloop? Naar de vaststelling, dat actieve betrokkenheid bij wat er gaande is in de wereld maar ook bij mensen in behoeftige omstandigheden, vooral te vinden is bij mensen met een godsdienstige achtergrond. Kennelijk speelt geloof hierbij een grote rol.

Maar eerst even iets anders uit (of in?) mijn leven namelijk een nadere kennismaking met mensen van protestantse huize, hier in Duitsland, hier in Berlijn. Opgevoed in de traditie van de katholieke kerk met de apostolische geloofsbekentenis als leidraad maar volwassen geworden in de theaterwereld van groot Amsterdam ben ik, volkomen onverwacht, de protestantse kerken ingerold. Als sleutelfiguren dienen Hanneke Allewijn, toen voorganger van de kern Berlijn en Meike

Waechter, toen Pfarrerin bij de Französische Kirche zu Berlin. Deze twee bevleugelde dames wisten mij warm te krijgen om mee te werken aan de organisatie van de jaarlijkse Weltgebetstag in de Französische Dom op de Gendarmenmarkt in samenwerking met dames van de Hedwigskathedraal op de Bebelplatz. Tot op de dag van vandaag ben ik daar blij mee. Het heeft mijn leven meer kleur gegeven.

Waar de reguliere protestantse kerken mij informeren (Bijbel), word ik geïnspireerd door de Remonstranten. In deze 'club' voel ik mij 100% thuis. Alleen al door hun liefdevolle en kunstvolle drukwerken, hun leesbare teksten, hun veelal ook door kunst geïnspireerde preken. In hun 'verhaal' herken ik mijn 'verhaal': zonder creativiteit geen leven, zonder kunst geen leven. Geen leven zonder de muziek, de schilder- en beeldhouwkunst, de grafische kunsten, het film- en toneelbedrijf. "Geen dag zonder een gedicht" zegt mijn dichtende en schilderende jeugdvriendin Marijke. We kennen elkaar sinds onze tijd bij 'De Spaarnestad', in Haarlem.

Ik sluit af met een gedicht van Kate Schlingmann (dichter op de schouders van Aletta Jacobs) uit de bundel: "DICHTER op de schouders van reuzinnen (gedichten voor kinderen van 6 tot 106)", een uitgave van Plint uit 2021.

> Op de munt (belastinggeld) staat de beeltenis aan wie de belasting betaald moet worden. Voor de kerk is dat door God in de doop vastgelegd. In Gods teken en zegel worden wij gedoopt in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest (Drie-Eenheid). Als belastingbetaler vast aan de kerk verbonden, maar nu heeft Jezus voor ons aan het Kruis betaald, en zijn we vrijgekocht. Daardoor is de besnijdenis, die Petrus wilde bij de Joden, niet nodig. Ook behoeven we niet met 'goede werken' te betalen. De evangelische christelijke kerk is de enige kerk van alle kerkgenootschappen die de liefde tot God en de naaste predikt. Als Jezus niet op de aarde gekomen was, had al het werken en belasting betalen geen zin (ook de bitcoins van Trump niet). Maar door Jezus zijn de kerken rijk en meer dan overwinnaar. Met de goede werken verdienen we niets, daarover behoeft geen belasting betaald. Deze doen we uit dankbaarheid.

Janny van der Woerd, München

Uit klein Sappemeer

*Was het haar afkomst dat ze verlangde
naar kennis en alles en meer?*

*Was het haar brief aan de minister-president
"Ik wil studeren als voltijdstudent?"*

*Of was zij het zelf, licht als de zon
net als haar naam waarmee het begon:*

*Aletta, gevleugelde
streed tegen alles wat vrouwen beteugelde.*

Mocht u in bovenstaande een uitnodiging zien om hierop te reageren via Schakel-Kontakt? Gewoon doen!

*Met een vrolijke groet uit Berlijn,
Attie Maria Caspers, tonelist*

Het eerste nummer dat in het nieuwe jaar bij u in de brievenbus valt, is een heel goed moment om een verheugende mededeling te kunnen doen. En wel het feit dat we zomaar (zowaar) twee nieuwe predikanten hebben! En wel voor Düsseldorf, waarvoor in mei vorig jaar vanwege de verminderde werkomvang van ds. Adriaanse een vacature geplaatst werd, maar ook voor München en Karlsruhe (en voor pastoraat in de wijdere omtrek en bijvoorbeeld bijzondere diensten in Stuttgart).

Het zoeken van een nieuwe predikant was in de kerkenraadsvergadering van mei 2025 nog niet besloten, want het geplande afscheid van ds. Touwen zou pas over een jaar plaatshebben. Maar er was een gelukkige omstandigheid. Eén van de zeven sollicitanten voor de post in Düsseldorf leek gezien de sollicitatiebrief heel goede kaarten te hebben voor de opvolging van Klaas Touwen. Na overleg met hem heeft de beroepingscommissie besloten, deze kandidaat zolang buiten beschouwing te laten totdat duidelijk zou worden, of hij voor het werkgebied van ds. Touwen daadwerkelijk in aanmerking komt.

Kort en goed: we mogen vanaf 1 april a.s. ds. Jan Werkman als opvolger van Klaas Touwen verwelkomen. Jan Werkman werkt voor 50 procent in Nieuwveen en zal dan ook voor 50 procent in het zuiden van Duitsland werkzaam worden. In de volgende Schakel zal ds. Werkman zich aan u voorstellen. Hij beschikt over de nodige ervaring als predikant in het buitenland – ook in een groot gebied –, nog voordat hij in Nederland predikant werd, en bovendien is hij met de stad München vertrouwd. In een proefweekend samen met ds. Touwen heeft hij al kennis kunnen maken met de kernen München en Karlsruhe. Voor de kerngemeenten aldaar zal het beslist niet gemakkelijk vallen, van ds. Touwen afscheid te moeten nemen, maar zijn totale periode is

sowieso tot vier jaar beperkt. Daarom blijdschap, dat continuïteit nu verzekerd is!

Afscheidsdienst ds. Klaas Touwen: 8 maart 2026

Intrededienst ds. Jan Werkman: 12 april 2026

Nadere info via de kernraden

Dat met één beroepingscommissie (en advertentie) in één klap twee dominees gevonden werden die ook daadwerkelijk bij ons aan de slag gaan, is reden voor dankbaarheid, want met twee gescheiden procedures zou meer tijd gemoeid geweest zijn. Een lichtpunt (niet 'puntje') voor de NKiD!

We kunnen ook constateren, dat we blij mogen zijn met het in september 2023 opgezette Breed Moderamen, want anders hadden een aantal belangrijke dingen van na de benoeming van de beroepingscommissie in de kerkenraad moeten worden besloten.

Terug naar het begin van het beroepingswerk. Düsseldorf was de inzet. Net als ds. Touwen is ds. Geurt Smink uit Schoonhoven emeritus-predikant. Het heeft even geduurd, omdat een eerste ronde niet met het gewenste resultaat gepaard ging, maar in een tweede ronde is kort na een gastpreek-dienst op 16 november jl. besloten, ds. Smink een overeenkomst voor twee jaar aan te bieden. Op het moment dat u dit leest is hij reeds aan onze kerk (voor 15 procent van voltijd) verbonden.

In een aparte bijdrage in dit nummer zal een ander thema vanuit het Breed Moderamen aangestipt worden, en wel een landelijke buitendag op zondag 31 mei in Fulda.

Rob Maris, voorzitter

BIJ MIJN AFSCHIED

Toen in december 2021 mijn oog viel op de vacature in Zuid-Duitsland, was ik meteen verkocht. Dit zou een mogelijkheid zijn om mij aan het einde van mijn kerkelijke loopbaan weer te concentreren op wat er werkelijk toe doet: pastoraat, voor- gaan in de vieringen en kringwerk. Dat is bewaarheid geworden en ik heb ervan ge- noten. Wat ook meespeelde was nostal- gie: ik ben een schipperskind, mijn ouders voeren tussen Rotterdam en Duitsland, vooral het Ruhrgebied. Zo zuidelijk als Stuttgart zijn ze nooit geweest. Op de een of andere manier voelde ik me in Duits- land terugkeren naar mijn jeugd: de cirkel is rond.

Ik heb veel van de NKiD geleerd: dat een migran- tengemeente drie pijlers heeft, die alle drie even belangrijk zijn: religie, taal en cultuur. Vooral in München waar de gemeente iets groter is, heeft dat inzicht mijn werk bepaald. Ik denk daarbij vooral aan de banden die zijn aangehaald met Ne- derlanders voor wie de Versöhnungskirche op KZ Gedenkstätte Dachau een belangrijke plaats in hun familiebiografie heeft.

Velen ben ik dankbaar: de moderamenleden en collega's, de kernraadsleden, allen die mij gehuis- vest hebben, vele gesprekspartners in de NKiD en ook van andere migrantenkerken, een heel koor van beschermengeltjes dat op de bumper van mijn autootje neerstreek om mij veilig te houden in donker, hagel en sneeuw, langs onbekende wegen en als ik moe werd.

De aandacht en harte- lijkheid waarmee wij in de NKiD elkaar bejege- nen heeft mij heel goed gedaan. Ik eindig met de zegen van de heilige Fran- ciscus: pax et bonum, vre- de en alle goeds!

ds. Klaas Touwen

EVEN VOORSTELLEN

Even een kort welkomstar- tikel voor de Schakel. Ik ben onlangs gestart met dien- sten in Düsseldorf, na veel ja- ren een heel nieuwe ervaring. Inderdaad, na veel jaren, want ik ben al meer dan een halve eeuw aan de slag als dominee en wilde daar nog geen punt achter zetten nadat er een eind kwam aan een tijd werken als predikant voor structurele hulpdiensten in een kleine ge- meente in onze regio. Nu gaan we – fijn dat mijn vrouw mee- gaat en intensief meedoet – elke maand naar Düsseldorf

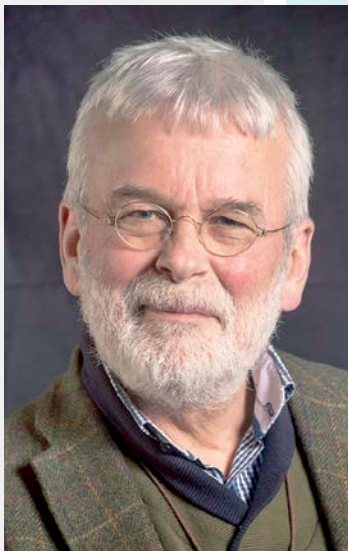
en overnachten daar ergens. Voorgaan in de kerk aan de Heerdter Landstraße is een mooie nieuwe ervaring. Ik hoop dit nog een tijd te kunnen blijven doen en sta open voor alle positieve adviezen.

Daar hoort ook bij dat in het aangeboden contract ook gesproken wordt over pastoraat bei Bedarf. Hoe dat gaat? Er zijn meerdere contactmogelijkheden, zoals:

1. een bezoek aan een dienst (weer op 15 maart, dan met avondmaal en met Pasen)
2. een mailtje aan smink@nederlandse-kerk.de
3. een appje, al dan niet op het nummer van de gemeente
4. een telefoontje (+31 6 4229 8174)
5. een briefje, Vrouwenmantel 71, 2871 NS Schoonhoven.

Allerlei contactmogelijkheden dus. Ik hoop in de kerk van Düsseldorf de komende tijd goed thuis te raken!

*Vriendelijke groet,
Geurt Smink*

WEK MIJN ZACHTHEID WEER (LIED 925)

Op het moment dat ik dit schrijf is het nieuwe jaar net begonnen en hebben we een periode van winterse omstandigheden achter de rug. De temperaturen waren aanmerkelijk lager dan we de afgelopen jaren gewend zijn geraakt. Het was in veel opzichten omgeschakelen en rekening houden met de omstandigheden. De berichten over de kou en de gevolgen daarvan beheersten het nieuws.

De tijd van het jaar is koud, maar dat niet alleen. Tegelijk is er ook heel veel in onze werkelijkheid wat koud aanvoelt. Zoveel berichten waar je koud van wordt. In de wereld waarin we leven lijken de kilheid en de hardheid steeds meer de overhand te krijgen. Het is alsof de gene met de grootste mond uiteindelijk altijd aan het langste eind trekt. Liegen en dreigen zijn aan de orde van de dag, tot in de hoogste politieke kringen aan toe. Niet de eerlijkheid, maar de grofheid wint.

En als je zo om je heen kijkt, is het soms moeilijk om positief te blijven en je niet te laten meenemen in de negativiteit en om niet cynisch te worden.

De laatste dagen gaat regelmatig een tekst van Huub Oosterhuis door mijn hoofd:

*Wek mijn zachtheid weer.
Geef mij terug
de ogen van een kind.*

*Dat ik zie wat is.
En mij toevertrouw.
En het licht niet haat.*

Een tekst die me raakt. Het gaat over het verlangen om onbevangen te leven, om opnieuw te leren kijken als een kind. Het herinnert ook aan Jezus zelf die benadrukt dat het belangrijk is dat we worden als een kind. Leven met een open blik, met vertrouwen. Iets waar je jaloers op kunt zijn, juist als je dat in de loop van de tijd en door de weerbarstigheid van het leven bent kwijtgeraakt. Een verlangen naar een open houding vol verwondering. Juist in een werkelijkheid waarin die zachtheid en kwetsbaarheid niet als kracht worden gezien en waarin alles lijkt te draaien om het tegendeel.

We hebben Kerst gevierd en juist het kwetsbare Kind in de voederbak is er het teken van dat God niet meedoet met de logica van de macht zoals dat in de wereld gangbaar is, integendeel. Hij komt niet om ons af te schrikken, maar om dichtbij ons te zijn. Als Hij gescholden werd, schold Hij niet terug. In Jezus ligt hoop voor de wereld.

Wek mijn zachtheid weer. Geef mij terug de ogen van een kind...

Laat dat ons gebed zijn aan het begin van een nieuw jaar.

Ds. Jan Adriaanse

Carmen Stoetzer Melissant
youtube.com/watch?v=iznylhg-MwE

Trijntje Oosterhuis
youtube.com/watch?v=hpQma7_nxOo

KERN ELBE-WESER / BALJE

T. Nolting-Bloemhof, Tel. 04745 7596,
E-mail: balje@nederlandse-kerk.de

Kerkdienst, St.-Marien-Kirche,
Bei der Kirche, Balje

- 15.03. 13.30 uur, kerkdienst in Bevern
in het 'Haus der Gemeinde', Dustin Lindtner
- 17.05. 13.30 uur, kerkdienst in Balje,
Dustin Lindtner

zich richtte op de woorden uit de eerste brief van Paulus aan de Korintiërs. In deze brief spreekt Paulus over het belang van de profetische rede. Deze zou prioriteit moeten hebben in de dienst, in plaats van de tongentaal. Want tongentaal is voor niemand begrijpelijk, behalve voor God. Het draagt het blijde bericht van Jezus niet verder, maar kan bij de luisteraars verwarring veroorzaken en zelfs afstand creëren.

Tongentaal is geen onderdeel van onze diensten. Maar de vragen van toen blijven ook vandaag de dag relevant: Zijn onze diensten begrijpelijk? Komt de boodschap van Gods onvoorwaardelijke liefde over bij de mensen? Zijn onze diensten open en uitnodigend? Kunnen ze ook bij degenen die (nog) niet geworteld zijn in het geloof interesse en verlangen naar meer opwekken? Of zijn ze eerder iets voor insiders? Deze vragen, die Paulus ongeveer 2000 jaar geleden stelde, zijn ook voor ons vandaag de dag nog steeds actueel.

Kerkdienst op 26 oktober

Op 26 oktober vorig jaar vierden we als kerngemeente Elbe-Weser voor het eerst een kerkdienst in de kerk in Bremervörde-Bevern. Deze dienst was het resultaat van veel voorbereiding. Eerst dachten we na over waar we in het Elbe-Weser-Dreieck zoveel mogelijk Nederlanders konden bereiken. Daarna namen we contact op met de Ev.-luth. gemeente Bevern en er volgde een kennismaking die vanaf het begin open en hartelijk was. In wederzijds overleg ontstonden er veel ideeën over hoe we een kerkdienst bekend konden maken. Na het ophangen van talloze posters en het publiceren van berichten in verschillende kranten, luidden op 26 oktober de klokken van Bevern en nodigden uit voor de Nederlandstalige kerkdienst. Ongeveer 20 mensen volgden de uitnodiging, en we vierden een dienst die

Na de dienst ontmoetten we elkaar in een gezellige ontmoeting met koffie en gebak, om in gesprek te komen en nieuwe mensen beter te leren kennen. Zo hebben we in Bevern een kleine boom geplant die met veel liefde mag groeien en bloeien – een liefde die uitnodigt zonder zich op te dringen.

Appgroep

Als kerngemeente hebben we sinds enkele jaren een WhatsApp-groep waarin de meeste kerkgangers met elkaar in contact staan. Om echter ook een meer vrijblijvende optie aan te bieden, is er sinds kort het WhatsApp-kanaal "Kerngemeente Elbe-Weser". Een kanaal op WhatsApp kan in tegenstelling tot een groep niet van commentaar worden voorzien en alle lezers >

ELBE-WESER > blijven anoniem, zonder dat gegevens worden gedeeld. Op dit kanaal delen we informatie over onze diensten en nog veel meer. Wie geïnteresseerd is, kan het kanaal via de QR-code bekijken en het graag volgen – alles volledig gratis en vrijblijvend.

Adventsmarkt op 29 november in Bevern

Op 29 november werden we als kerkgemeente Elbe-Weser uitgenodigd om deel te nemen aan de adventsmarkt van de kerkgemeente Bevern met een kraam. We accepteerden deze uitnodiging graag, en zo begonnen we de dag met een familiedienst, die gezamenlijk werd voorbereid door Pastor Kristian Goletz en Dustin Lindtner. In een klein toneelstuk werd op een duidelijke manier uitgebeeld hoe koning Herodes (gespeeld door Dustin) te horen kreeg dat een nieuwe koning zijn macht binnenkort zou kunnen uitdagen.

Na de dienst hadden we onze kraam in het “Haus der Gemeinde” tijdens de adventsmarkt, die werd begeleid door Tiet, Tineke en Dustin. Wie wilde, kon een rondje sjoelen. Vooral de kinderen konden er maar geen genoeg van krijgen en speelden vaak meerdere rondes. Maar ook veel volwassenen hadden er plezier in. De winnaar van de dag was een 11-jarige jongen uit Bevern, die met 40 punten de hoogste score behaalde. Maar het ging helemaal niet om winnen of verliezen, maar om het gezamenlijke plezier. Alle spelers konden zich een lekkere stroopwafel of een stukje Friese koek laten smaken. Als alternatief waren er kerstballen of zelfgemaakte papieren kraanvogels om uit te kiezen. Deze had Sabine Majenburg-Wülpern, die in Bevern is opgegroeid en meer dan 35 jaar geleden naar Alkmaar in Nederland is verhuisd, voor de adventsmarkt gestuurd.

Oecumenische kerkdienst in Balje op 14 december

Op 14 december vierden wij, zoals ieder jaar in de adventstijd, een oecumenische kerkdienst samen met de evangelisch-lutherse gemeente van Balje. Deze dienst werd gezamenlijk voorbereid en geleid door de Baljer Pastorin Sonja Sapura en Dustin Lindtner. Dit jaar hield Dustin Lindtner de preek, waarin het thema ‘plaatsvervangende schaamte’ werd opgepakt en verbonden met het verhaal van de geboorte van Jezus. Daarbij werd stilgestaan bij de situatie van Maria en Jozef, die ondanks hun grote nood nauwelijks steun ontvingen en uiteindelijk alleen onderdak vonden in een stal – een situatie die eigenlijk tot plaatsvervangende schaamte uitnodigt. Toch koos God heel bewust voor deze nederige en ogenschijnlijk “beschamende” weg door als een weerloos kind ter wereld te komen. Juist daarin wordt Gods nabijheid tot ons mensen zichtbaar. Te midden van alles wat ook in onze tijd pijnlijk en beschamend is, mogen wij erop vertrouwen: God schaamt zich niet voor ons, en wij worden uitgenodigd om ook vandaag Gods vriendelijk aangezicht te ontdekken in de stralende ogen van ieder kind.

Opdat ook de Duitse gemeente de preek goed kon volgen, werd deze in het Duits gehouden. Tegelijkertijd was in de kerkdienst ook Nederlands te horen en werden de liederen gelijktijdig in beide talen gezongen. Zo werd ook omgegaan met de geloofsbelijdenis en het Onze Vader. Dit verliep zeer goed. In de dienst werd bovendien het avondmaal gevierd, dat werd geleid door Pastorin Sapura.

Na de zegen zongen wij traditioneel het lied “Ere zij God”. Dat is telkens weer een ontroerend moment. De muzikale begeleiding van deze kerkdienst werd verzorgd door de organist van de gemeente Drochtersen. Hartelijk dank daarvoor. Na afloop van de kerkdienst kwamen wij zoals altijd bij elkaar voor een gezellig samenzijn met koffie en gebak in de “Scheune”.

Dustin Lindtner

KERN HAMBURG

 Horst Borkmann, Tel.: 040 55599582,
E-mail: hamburg@nederlandse-kerk.de

Verslag van de laatste, oecumenische kerkdienst op 7 december, tweede Advent

Met prachtige orgelmuziek zorgde Fran Han van de Koreaanse gemeente in Hamburg voor internationale sfeer in de Gereformeerde kerk aan de Palmaille in Hamburg. Zoals ieder jaar werden we daarna in vier talen begroet, daarop volgde ook in de verschillende talen het lied "Macht hoch die Tür". De Koreaanse gemeente is in het bezit van een fantastisch koor, geweldig om te horen en door hun koorkleding prachtig om te zien.

Pastoor David Sihite, van de Indonesische kerk, sprak in zijn preek – in het Duits – over Jozef. De man van Maria, die meestal niet veel voorkomt in een preek. Maar wat weten we eigenlijk over Jozef, bijvoorbeeld waarom is hij niet weggelopen, nadat hij hoorde, dat Maria's baby niet zijn baby is? Hoe gaan wij er mee om, als wij iets te horen krijgen wat we niet goed of mooi vinden, zouden we dan ook niet het liefst weglopen? Wat doen wij, als wij de verantwoording voor andere mensen op moeten nemen? Lopen we dan weg, of blijven we, net als Jozef?

Na de preek konden we genieten van het koor van de Indonesische gemeente uit Hamburg. Het koor heeft ook in onze diensten van de NKiD vaak gezongen. Tijdens de dienst werd Alexander gedoopt, een 9-jarige jongen. De woorden van zijn ouders aan het doopvont waren heel liefdevol: "Jezus zegt: 'ik ben het licht van de wereld', dat is voor ons heel belangrijk. Maar voor ons is Alexander een licht in onze familie". De kinderen werden aan het begin van de dienst door jeugdwerkers opgehaald en hadden de gelegenheid, om van koekjes huisjes te bouwen. Aan het einde van de dienst hoorden we weer orgelmuziek van Frau Han.

De collecte werd aan de uitgang ingezameld voor de Dr. Reijntjes school in Sri Lanka. Dit was jammer genoeg de laatste keer, dat de collecte naar de NKiD ging.

Na de dienst bleven we allemaal nog lang samen, om koffie te drinken en internationaal gebak te eten, uitnodigingen uit te spreken en met elkaar te zingen.

"De kern Hamburg is gestopt"

In Hamburg zeggen de mensen als ze uit elkaar gaan "Tschüss", dat betekent "Tot ziens". Na ongeveer 50 jaar lidmaatschap van de NKiD hebben we met pijn in ons hart de kern Hamburg opgeheven en zeggen tot ziens. Na lange overweging hebben we dit samen op de "Gemeindeversammlung" besloten.

Uiteraard hadden we de dreigende ontbinding van de kern graag koste wat kost willen voorkomen. Na ruim een jaar werd het echter duidelijk dat onze inspanningen niet het gewenste resultaat hadden.

We kijken terug op een lange en succesvolle periode als Nederlandse kerk in Hamburg en zijn dankbaar dat we veel mensen een christelijke thuisbasis hebben kunnen geven. Wij wensen de andere kerngroepen van de NKiD Gods zegen en blijvend succes toe.

... maar toch niet helemaal!

Om het onderlinge contact en de kerkelijke samenkomsten in het Nederlands niet helemaal te verliezen, hebben we besloten met enige regelmaat toch samen een viering te houden. De eerste keer treffen we elkaar bij Fia in de Adventskirche, Kriegerdankweg 9c in Hamburg-Schnelsen, op zaterdag 7 maart om 15.00 u. Alle Nederlanders die in Hamburg en omgeving wonen zijn van harte uitgenodigd, de uitnodiging is ook via Whatsapp verstuurd. Na een korte viering willen we gezellig bij elkaar zitten, koffie drinken en meegebracht lekkers eten. Graag even aanmelden en aangeven wat je meeneemt. Wij verheugen ons op jullie!

Tot slot zeggen we hierbij "Tschüss" als leden van de kernraad, ook in de naam van de gemeente. En daarnaast ook heel graag "tot ziens" bij de komende samenkomsten in Hamburg!

*Horst Borkmann, Ingrid de Jong,
Diny Peter, Sophia Witte (tel. 0174 3526318)*

FOTO: TBG.

KERN BERLIJN

Voorzitter kernraad:

Jan Bart Alblas

Tel. 0151 42655852

E-mail: berlijn@nederlandse-kerk.de

Kerkdienst, 3e zondag van de maand,

Casalis-Saal, Friedrichstadt-Kirche,

Gendarmenmarkt, 14.00 uur

15.03. Jan Bart Alblas

19.04. Hanneke Allewijn

17.05. Jan Bart Alblas

Terugblik

We kijken met dankbaarheid terug op de bijeenkomsten de afgelopen tijd. We hebben iedere maand een kerkdienst kunnen houden. Ook de kerstzangdienst in het Nederlands was een mooie bijeenkomst. Dankzij de medewerking van kinderen van de Nederlandse school en het koor B-Swingt was het een muzikale en inspirerende avond. Het is fijn om te merken dat we voor deze avond een breed Nederlands publiek kunnen aanspreken in de dienst. De betrokkenheid vanuit Nederland bij deze avond is groot en geeft ons veel steun. We hebben zelfs iemand gevonden die volgend jaar graag wil meewerken aan de organisatie.

Maandelijks kerkdiensten in 2026

In 2026 komen weer verschillende gastpredikanten voorbij en zal ik zelf ook meerdere diensten doen. Op die manier kunnen we het ritme van een maandelijks kerkdienst op een vaste dag en tijd vasthouden. Dit is belangrijk voor de kern en voor eventuele bezoekers. We merken dat de dienst ook door verschillende mensen gebruikt wordt als een mogelijkheid om een vraag te stellen of om kort aansluiting te zoeken.

Gespreksgroep

In de gespreksgroep hebben we Romeinen inmiddels uitgelezen. Nieuwe data zijn bij het schrijven van deze tekst nog niet gepland, houd u hiervoor onze nieuwsbrief in de gaten.

In het komende jaar hopen we manieren te vinden om meer present te zijn in de stad omdat we nog vaak merken dat veel mensen niet weten dat we überhaupt bestaan.

*Een hartelijke groet uit Berlijn,
Jan Bart Alblas*

NOORDWEST

Predikant

Ds. Jan Adriaanse, Alt Lage 2,

49828 Lage (Dinkel)

Tel.: 0170 7161792

E-mail: adriaanse@nederlandse-kerk.de

In de wereld is veel in beweging. Bijna dagelijks zijn er nieuwe ontwikkelingen. Ik noem zomaar wat namen uit het nieuws de laatste tijd: Venezuela, Iran, Groenland. Er is veel wat ons zorgen geeft. Ik moet in deze dagen ook geregeld denken aan het lied van Paul Gerhardt (Lied 903). Het herinnert ons aan Gods aanwezigheid, juist ook aan het begin van een nieuw jaar waarvan wij niet weten wat het brengen zal:

*In het duister van de tijden
ben ik nooit alleen geweest,
want God gaf mij ten geleide
op mijn wegen woord en Geest.*

Ook in het geheel van de NKiD is het een en ander in beweging en zijn er veranderingen te melden, alhoewel het daarbij gaat om positieve dingen. Zoals elders in Schakel-Kontakt te lezen is, zijn er twee nieuwe collega's die aan het werk gaan in onze kerk: Geurt Sminck in Düsseldorf en Jan Werkman in het zuiden (München en Karlsruhe). We wensen hen een goede tijd toe binnen onze Nederlandse kerk en zegen op hun werk.

Ds. Jan Adriaanse

KERN EMS-WESER / SCHWEI

Ina Morssink, Tel.: 0162 1955621
E-mail: schwei@nederlandse-kerk.de

Kerkdienst, St.-Secundus-Kirche,
Lindenstraße 20, Schwei

26.04. 11.00 uur, ds. Jan Adriaanse
28.06. 11.00 uur, ds. Jan Adriaanse

Op 21 december kwamen we bij elkaar om stil te staan bij de geboorte van het Kind in de kribbe. Hij geeft ons leven glans en kleur. We waren met een mooie groep in de St.-Secundus-Kirche en na de dienst in het Gemeindehaus. Het is altijd een gezellige drukte van jong en oud en we verheugen ons op de volgende keer. Het zijn de vaste momenten van bezinning en ontmoeting die we als Nederlandse gemeente als waardevol ervaren. De tijd gaat hard en wanneer dit nummer van Schakel-Kontakt uitkomt staat het nieuwe seizoen alweer voor de deur. Bij alles wat verandert is dit ons vertrouwen: Mijn tijd is in Gods hand (Psalm 31).

Ds. Jan Adriaanse

KERN MÜNSTER

Marja Kretschmann-Weelink,
Tel.: 0251 9288717
E-mail: muenster@nederlandse-kerk.de

Kerkdienst, 2^e zondag v. d. maand,
Johannes-Kapelle, Bergstr. 36, Münster
08.03 10.30 uur, ds. Jan Adriaanse
12.04 10.30 uur, dr. Matthijs van Ittersum
10.05 10.30 uur, ds. Jan Adriaanse
14.06 10.30 uur, dr. Matthijs van Ittersum

Het gebeurt geregeld dat we gasten kunnen begroeten die op de een of andere manier van onze aanwezigheid op de hoogte zijn geraakt en die de dienst in de St.-Johannes-Kapelle komen bijwonen. In de dienst in december hadden we onze kerstviering. De kerkdienst met de orgelbegeleiding van Elena Polishchuk en daarna de feestelijke (en 'smakelijke') ontmoeting in het Volkeningheim waar we met elkaar oude Nederlandse kerstliederen zongen terwijl Marja ons op de piano begeleidde.

We hadden ons verheugd op de nieuwjaarsdienst in januari, maar vanwege de weersomstandigheden van kou en de waarschuwingen voor gladheid is besloten om de dienst te annuleren. >

MÜNSTER > We hebben in het najaar met elkaar gesproken over de kerkdiensten die nu om de twee maanden plaatsvinden. Een flink deel van de gemeente zou het fijn vinden om weer maandelijks een kerkdienst te hebben. Daarvoor zouden we gastpredikanten kunnen vragen om naar Münster te komen. Besloten is om dit jaar te proberen zoveel mogelijk op de tussenliggende zondagen een voorganger te vragen. Nu is het zo dat in Nederland het over het algemeen zo is dat voorgangers al een jaar van tevoren hun agenda hebben ingevuld, zodat het soms lastig is om afspraken te maken. Ik was blij dat mijn goede vriend Matthijs van Ittersum, die afgelopen jaar zijn studie heeft afgerond, nog ruimte had en bereid is om een paar keer naar Münster te komen. Vanuit zijn woonplaats Markelo is de reis voor hem ook niet buitensporig ver. Een paar jaar geleden was hij ook al een keer als kerkganger in Münster en nog niet zo lang geleden was hij gastvoorganger in München.

Ds. Jan Adriaanse

VARENDE GEMEENTE

Duisburg-Ruhrort en Mannheim zijn plaatsen met kerkdiensten, bedoeld voor schippers en georganiseerd door de Varende Gemeente. Het spreekt echter vanzelf dat alle anderen eveneens van harte welkom zijn.

Info: devarendegemeente.nl

DUISBURG-RUHRORT

 Ds. Dirk Meijvogel,
Tel.: +31 631041389
E-mail: info@devarendegemeente.nl

 Iedere zondag, 10.30 uur, Evangelische Kirche, Apostelstraße 58, Duisburg-Laar

- 01.03. Dhr. G. Schouwstra
- 08.03. Ds. D. Meijvogel
- 15.03. Ds. J. de Wit
- 22.03. Ds. D. Meijvogel
- 29.03. Ds. G.J. van den Top
- 05.04. Pasen, Ds. C. Hoogerwerf
- 12.04. Dr. H.A. Post
- 19.04. Ds. D. Meijvogel
- 26.04. Ds. L. Krüger
- 03.05. Ds. D. Meijvogel
- 10.05. Dr. Joh. van Holten
- 17.05. Ds. J.W. van Bart
- 24.05. Pinksteren, Ds. A.D.C. de Bruijn
- 31.05. Ds. C. van Dam

KERN DÜSSELDORF

 Predikant: Ds. Geurt Smink, Vrouwenmantel 71,
2871 NS Schoonhoven, Tel.: +31 6 4229 8174
E-mail: smink@nederlandse-kerk.de

 Betty Stomphorst, Tel.: 02131 4029631
E-mail: duesseldorf@nederlandse-kerk.de

Kerkdienst, 3^e zondag van de maand, Paul-Gerhardt-Haus, Heerdter Landstraße 30, Düsseldorf

- 15.03. 10.30 uur, ds. Geurt Smink
- 05.04.** 10.30 uur, ds. Geurt Smink
- 17.05. 10.30 uur, ds. Geurt Smink
- 21.06. 10.30 uur, ds. Geurt Smink

In het vorige nummer schreef ik over onze zoektocht naar een nieuwe voorganger voor de kern Düsseldorf. Inmiddels is ds. Geurt Smink uit Schoonhoven bereid gevonden om het werk in en rond Düsseldorf op te pakken, waarbij het ook mooi is dat dit de mogelijkheid geeft om weer maandelijks een kerkdienst te hebben. Vanaf januari is hij met zijn werk begonnen. We wensen voorganger en gemeente een gezegende tijd toe. De dienst in april zal dit jaar niet op de derde zondag plaatsvinden, maar op de eerste zondag (5 april: Pasen).

Op 19 oktober was het na zes en een half jaar mijn 'laatste' dienst in het Paul-Gerhardt-Haus. Ik was onder de indruk van de mooie en warme manier waarop het afscheid vorm gekregen heeft. "Ga met God en Hij zal met je zijn"!

Ds. Jan Adriaanse

MANNHEIM

 Iedere zondag, 11.00 uur, Hafenkirche, Kirchenstraße 15, Mannheim

- 01.03. Ds. T. Koelewijn
- 08.03. Ds. B. de Borst
- 15.03. Ds. G.E. van der Hout
- 22.03. Ds. H. Perfors
- 29.03. Ds. J. de Wit
- 05.04. Pasen, Ds. H. van der Ham
- 12.04. Ds. A.W.J. Theunisse
- 19.04. Ds. G.H. Westra
- 26.04. Ds. J.H. Visser
- 03.05. Ds. G. Vos
- 10.05. Ds. G.C. Krol
- 17.05. Evang. J. Krijgsman
- 24.05. Pinksteren, Ds. G.H. Westra
- 31.05. Ds. D. Meijvogel

ZUID

Predikant

Ds. Klaas Touwen
Zwaluwlaan 16, 6713 BE Ede
Tel.: +31 6 429 569 12
E-mail: touwen@nederlandse-kerk.de

Vanaf 1 april a.s.: Ds. Jan Werkman
Buitenkerk 75A, 2471 XH Zwammerdam
Tel. +31 6 33 64 32 83
E-mail: werkman@nederlandse-kerk.de

KERN KARLSRUHE

Roel Balk,
E-mail: karlsruhe@nederlandse-kerk.de
Henny Kampe,
E-mail: hk.karlsruhe@nederlandse-kerk.de

Afscheid ds. Klaas Touwen

Op maandagmiddag 9 maart vindt om 14.00 uur een middaggebed plaats in de kapel van Wohnstift Rüppurr, Erlenweg 2. Aansluitend is er gelegenheid elkaar te ontmoeten en ds. Klaas Touwen (kort) toe te spreken in het naastgelegen restaurant.

Gesprekskring

De gesprekskring wordt op maandagochtend gehouden. Om 10.00 uur, met de frequentie van eenmaal per maand, de kring vindt plaats afwisselend bij deelnemers thuis. Roel Balk informeert u graag. Dit zijn de eerste gesprekskringen onder leiding van ds. Jan Werkman, de nieuwe predikant van Zuid-Duitsland: 13 april, 11 mei

REGIO STUTTGART

Johan Brouwer
E-mail: johannes@brouwerweb.de

Afscheid ds. Klaas Touwen

Omdat er in de regio Stuttgart geen maandelijkse ontmoetingen meer zijn, kunnen gemeenteleden die afscheid willen nemen van ds. Klaas Touwen, aanschuiven bij Karlsruhe.

KERN MÜNCHEN

Natasja van den Engel
E-mail: muenchen@nederlandse-kerk.de

Kerkdienst als regel op de tweede zondag van de maand, 11.30 uur, als regel in de Ev. Reformierte Kirche, Reisingerstr. 11

Afscheid ds. Klaas Touwen

Op zondag 8 maart zal ds. Klaas Touwen afscheid nemen van Zuid-Duitsland. De dienst begint – als gebruikelijk – om 11.30 u in de lichte bovenzaal van de Reformierte Gemeinde. Aansluitend is er een ontvangst met Kaffee und Kuchen in de koffieruimte beneden. 's Middags om 14.45 u verzamelen we ons bij de ingang van de eeuwenoude Südfriedhof aan de Stephansplatz: Annelore Erhardt zal ons rondleiden langs de rijkversierde grafstenen en vertellen over bekende personen die hier begraven liggen: Münchner geschiedenis!

Intrede ds. Jan Werkman

Op zondag 12 april om 11.30 zal ds. Jan Werkman intrede doen als predikant van Zuid-Duitsland. Deze feestelijke dienst vindt plaats in onze gemeente, in de bovenzaal van de Reformierte Gemeinde. Daarna is er gelegenheid ds. Werkman te begroeten in de koffieruimte beneden. Allen hartelijk welkom!

Herdenking 81 jaar Bevrijding concentratiekamp Dachau

Op zondag 3 mei vindt om 9.15 uur een oecumenische gebedsviering plaats in Klooster Karmel Heilig Blut om te gedenken dat kamp Dachau op 29 april 1945 werd bevrijd. Aansluitend is er gelegenheid om aan te schuiven bij de joodse herdenking op het kamp. Er is parkeerplaats op de kloosterparkeerplaats aan de noordzijde van de muur rondom het kamp, Alte Römerstr. 91, 85221 Dachau. Plant u voldoende tijd in om langs de veiligheidscontrole te komen.

Tweede zondag van de maand in mei

Tenslotte een 'gewone' kerkdienst op zondag 10 mei waarin ds. Jan Werkman voorgaat.

Gesprekskring

bij Lous Schimmelpenninck
op zaterdagavond 18.00 uur
11 april, 9 mei

SCHAKELKIDS: PAAS-LENTE-PUZZEL

Hieronder staan 10 vragen over de lente en over Pasen. Weet jij alle antwoorden? Vul ze hieronder in, in alle hokjes komt 1 letter. Welk woord dat alles met Pasen te maken heeft, lees je daarna van boven naar beneden in de gekleurde kolom?

- 1 Lentebloemen die soms al in februari of maart bloeien
- 2 Romeinse bestuurder die Jezus liet kruisigen
- 3 Daarmee werd Judas betaald om Jezus te verraden
- 4 Jonge dieren die je in de lente vaak in de wei ziet
- 5 De zondag voor Pasen, waarop Jezus in Jeruzalem werd binnengehaald
- 6 Voor wie zag Maria Magdalena Jezus aan toen zij Hem bij het graf ontmoette?
- 7 De maaltijd waarbij Jezus brood brak en zei: "Dit is Mijn lichaam" – Het laatste ...
- 8 Gele voorjaarsbloem
- 9 Het seizoen dat voor de lente komt
- 10 Kleur die erg bij de lente hoort

1 ▶															
2 ▶															
3 ▶															
4 ▶															
5 ▶															
6 ▶															
7 ▶															
8 ▶															
9 ▶															
10 ▶															

**Er moeten mensen zijn die bellen blazen
En weten van geen tijd
Die zich kinderlijk verbazen
Over iets wat barst van mooiheid**

Toon Hermans, uit het gedicht 'Er moeten mensen zijn'

cirkelvanveerkracht.nl/gedicht-toon-hermans

NIEUWE RUBRIEK: TOT SLOT

De achterpagina van Schakel-Kontakt krijgt vanaf nu een nieuwe vaste rubriek: *Tot slot*, die gevuld wordt met een mooie foto en een korte tekst.

Heeft u zelf een idee, een foto en/of mooie woorden om deze pagina mee te vullen? Laat u het de redactie dan weten via schakel-kontakt@nederlandse-kerk.de